

Saksbehandler: Tore Laugerud

Referanser: KR 15/04: Kirkeforståelsen og kriterier for ressursberegning

Saksdokumenter:

Uttalelse om Den norske kirkes selvforståelse (*tidl. utsendt*)

KR 41/04

MKR 43/04

SKR 33/04

Uttalelse om Den norske kirkes selvforståelse

Bakgrunnen for saken er en henvendelse til Kirkerådet fra Regjeringens stat-kirke utvalg, som ber om en representativ uttalelse om kirkeforståelsen. Utvalget understreker at det er viktig at en slik uttalelse, på vegne av Den norske kirke foreligger når utvalget skal foreta sine endelige vurderinger av staten og Den norske kirke.

På bakgrunn av henvendelsen fra Stat-kirke utvalget har Kirkerådet besluttet å fremme en sak om Den norske kirkes selvforståelse for Kirkemøtet 2004 (sak KR 15/04). Saken føyer seg inn i et pågående arbeid med kirkeforståelse og kirkelige reformer, som ikke vil være avsluttet i og med Kirkemøtet 2004. Det er allikevel viktig at Kirkemøtet 2004 avgir en godt gjennomarbeidet uttalelse som grunnlag for Stat-kirke utvalgets arbeid.

Vedlagte utkast til uttalelse fra Kirkemøtet om Den norske kirkes selvforståelse er utarbeidet av en arbeidsgruppe i sekretariatet. Arbeidsgruppa har orientert biskopene om sitt arbeid, og flere av biskopene har gitt uformelle kommentarer. Utkastet er sendt ut til de teologiske fakulteter og Teologisk Nemnd, med invitasjon til å gi synspunkter på uttalelsen innen behandlingen i Kirkerådet. Uttalelsen er behandlet i SKR og behandles av MKR 9-12. sept.

Det vil være viktig at Kirkemøtet avgir en uttalelse i saken som både er samlet og har indre konsistens. Kirkerådet bes derfor om å ha uttalelsens samlende potensiale særskilt for øye, og løfte fram konkrete forbedringspunkter, uten å binde seg opp til tekstmessige løsninger.

Forslag til vedtak:

For Mellomkirkelig råd:

Mellomkirkelig råd er glad for den plass de økumeniske perspektiver har fått i utkastet til Uttalelse om Den norske kirkes selvforståelse.

Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet legge vekt på følgende i sin anbefaling overfor Kirkemøtet:

.....

For Kirkerådet:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

- 1) Kirkerådet slutter seg til det Utkast til uttalelse om Den norske kirkes selvforståelse som foreligger og ber sekretariatet i videre bearbeiding av dokumentet ta hensyn til følgende: - - - - -
- 2) Kirkerådet gir Arbeidsutvalget fullmakt til å ferdigstille saken til Kirkemøtebehandling, etter at saken er behandlet i Bispemøtet.

Saksorientering

Bakgrunn

I brev av 10.12.2003 til Kirkerådet ber Regjeringens stat-kirke utvalg om en representativ uttalelse om kirkeforståelsen. Utvalget understreker at det er viktig at en slik uttalelse, på vegne av Den norske kirke foreligger når utvalget skal foreta sine endelige vurderinger av staten og Den norske kirke.

Kirkerådet behandlet henvendelsen i sak KR 15/04 og fattet følgende vedtak:

”Kirkerådet ber administrasjonen forberede saken om kirkeforståelsen til årets Kirkemøte, som grunnlagsmateriale for Regjeringens kirke-stat utvalg. Kirkerådet ber om å få saken drøftet på juni-møtet”.

Sekretariatet fulgte opp vedtaket ved å drøfte arbeidsmåte og saksprofil, bl.a. i lys av Kirkerådets løpende arbeid med kirkeforståelsen og kirkelige reformer. Sekretariatet har hatt kontakt med Regjeringens stat-kirke utvalg omkring deres behov og forventninger.

Harald Hegstad ble innleid som sekretær for en arbeidsgruppe i sekretariatet bestående av Erling J. Pettersen, Olav Fykse Tveit, Gunnar Thelin og Tore Laugerud. Margunn Sandal var med i gruppa som ekstern rådgiver. Kirkerådet ble orientert om fremdriften i sak KR 22.3/04.

Arbeidsgruppas overveielser – valg av dokumentprofil

Arbeidsgruppa har stått overfor mange overveielser i sitt arbeid. Et spørsmål er knyttet til hva en uttalelse om Den norske kirkes selvforståelse skal inneholde. Her er signalene fra utvalget temmelig uklare. Bakgrunnen for henvendelsen er åpenbart behovet for at reformer i kirke-stat relasjonen må ta hensyn til Den norske kirkes selvforståelse, på den annen side en erkjennelse av et statlig utvalgs begrensede kompetanse når det gjelder å beskrive denne selvforståelsen. Kirkemøtet står derfor relativt fritt til å løfte fram de momenter som en i denne sammenheng mener er relevante. Samtidig må en ha konteksten og bruksmåten klart for øye. Selv om man i denne omgang ikke er bedt om å uttale seg eksplisitt i ordningsmessige spørsmål, vil det man uttaler kunne brukes som premisser i slike spørsmål. Dokumentet bør ta opp tilstrekkelig mange sentrale tema til at man kan tale om en ”selvforståelse”, ikke bare en posisjonering i et bestemt spørsmål. Samtidig må en unngå å gå inn i alle mulige spørsmål som det kunne vært interessant å uttale seg om. Et annet spørsmål er knyttet til form og språk i uttalelsen. Når man uttaler seg om sin selvforståelse, må det skje innenfor rammen av en teologisk formet tenkning, men samtidig på en måte som kommuniserer med et utvalg som for en stor del selv ikke har dette som sin

referanseramme. Det betyr at dokumentet ikke bør bli for preget av teologisk og kirkelig-intern språkbruk på den ene side, og en avteologisert språkbruk som gir et nærmest "sekularisert" uttrykk for Den norske kirkes selvforståelse på den annen side. Dokumentet bør ikke være for langt. Regjeringens stat-kirke utvalg ber om en uttalelse, ikke en utredning. En kort og pregnant form vil trolig øke bruksverdien i forhold til utvalget.

I det foreliggende utkastet har en valgt formen av en *uttalelse fra Kirkemøtet*, logisk bygd opp i korte, innholdsmessig avgrensede punkter, sortert under tre hovedoverskrifter: *A. Grunnlag og målsetting; B. Fellesskap og organisasjon; C. Folkekirke og samfunn*. Gjennom valget av denne formen ønsker en å muliggjøre en reell behandling av dokumentet på Kirkemøtet innenfor rammen av en konsistent struktur.

Med tanke på målgruppen har en i dokumentet unngått å tale med et "vi-språk" på vegne av kirken, men holdt seg til tredje person, ubestemt form: "Den norske kirke"/"den". I basisavsnittet om "Grunnlag og målsetting" har man valgt å legge til grunn Den norske kirkes gjeldende målbestemmelse: å være en *bekjennende, misjonerende, tjenende, åpen folkekirke*.

Saksgang

En god behandling på Kirkemøtet forutsetter at utkastet til uttalelse er godt kjent og bearbeidet i flere runder på forhånd. Arbeidsgruppa har derfor orientert biskopene om sitt arbeid, og flere av biskopene har gitt uformelle kommentarer. Utkastet er sendt ut til de teologiske fakulteter og Teologisk Næmnd (TN), med invitasjon til å gi synspunkter på uttalelsen innen behandlingen i Kirkerådet. Høringsbrevene fra fakultetene/TN er vedlagt eller vil bli framlagt på Kirkerådets møte.

Samisk kirkeråd (SKR) har hatt dokumentet til gjennomsyn og bemerker følgende:

- "Dokumentet synes å være skrevet med et monokulturelt utgangspunkt og avspeiler bare i liten grad samisk kirkeliv og det kulturelle mangfoldet i Norge.
- SKR ber om at samiske perspektiver innarbeides særlig i 2, 9, 11, 20, 24, 25 og 27".

Sekretariatet har ikke bearbeidet dokumentet etter innspillet fra SKR og høringsssvarene fra fakultetene/TN, men ønsker å avvente videre signaler fra Mellomkirkelig råd, som behandler saken på sitt møte 9.-12. september, og fra Kirkerådet. Sekretariatet ønsker deretter å bearbeide utkastet til et Forslag til uttalelse om Den norske kirkes selvforståelse som oversendes til Bispemøtet og ferdigstilles til Kirkemøtebehandling av Arbeidsutvalget.

Vurdering

Det foreliggende utkast til uttalelse om Den norske kirkes selvforståelse har blitt til på bakgrunn av en konkret henvendelse fra Regjeringens stat-kirke utvalg og har dette utvalget som målgruppe. Det gir føringer både for uttalelsens form, innhold og status.

Uttalelsen skal ikke være et bekjennesskrift om kirken, men et dokument som hviler på Den norske kirkes bekjennelse. Det skal heller ikke være en teologisk læreuttalelse, men en uttalelse som fremstår på basis av en teologisk refleksjon. Dokumentet bør i kortfattet form ta opp de temaer en anser som viktige å uttale seg om overfor stat-kirke utvalget.

Den uttalelse Kirkemøtet inviteres til å vedta er ikke et slutt punkt for Kirkerådets arbeid med kirkeforståelsen. Saken, som er utløst av stat-kirke utvalgets henvendelse føyer seg inn i et pågående arbeid med kirkeforståelse og kirkelige reformer. Dette arbeidet må fortsette på

breddt grunnlag i kirken også etter Kirkemøtet 2004. Det er allikevel viktig at Kirkemøtet 2004 avgir en godt gjennomarbeidet uttalelse som grunnlag for stat-kirke utvalgets arbeid.

Det vil være svært ønskelig at Kirkemøtet avgir en samlet uttalelse. Utkastet til uttalelse har derfor tilstrebet konsensusformuleringer. Samtidig er det viktig at Kirkemøtet avgir en uttalelse om kirkens selvforståelse som har indre konsistens. Der det skulle vise seg ikke å være mulig å oppnå konsensusformuleringer, eller at slike formuleringer virker tilslørende, bør en si at ulike grupper vurderer eller vektlegger ulikt i vedkommende spørsmål.

Kirkerådet bes derfor om i sin behandling å ha uttalelsens samlende potensiale særlig for øye, og løfte fram konkrete forbedringspunkter, uten å binde seg opp til bestemte tekstmessige løsninger.

MKR 43104

Utkast til uttalelse om
Den norske kirkes selvforståelse

Kirkerådet, 18.08.04

På bakgrunn av en henvendelse fra Regjeringens stat-kirke-utvalg vil Kirkemøtet uttale følgende om sin forståelse av Den norske kirke og dens plass i det norske samfunn:

A. GRUNNLAG OG MÅLSETTING

1. Grunnlag

Den norske kirke er en del av den verdensomspennende kristne kirke som hadde sin begynnelse i og med Jesu liv, død og oppstandelse.* Den består av mennesker som ved dåpen er satt inn i fellesskap med Gud og med hverandre. Den bekjenner troen på den treenige Gud og Jesus Kristus som Herre, slik det er bevitnet i de bibelske skrifter i Det gamle og Det nye testamente. Den ser de oldkirkelige bekjennelser som et uttrykk for den felles kristne tro som den deler med andre kirker. Som evangelisk-luthersk kirke finner Den norske kirke et genuint og forpliktende uttrykk for denne tro også i sine lutherske bekjennelsesskrifter.

*Jfr. Den nikenske trosbekjennelse: "Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke."

2. Kirke i Norge

Den norske kirke ser på seg selv som en videreføring av den kirke som ble etablert i Norge ved slutten av det første årtusen. Som folkekirke har den blitt formet av og selv satt sitt preg på norsk kultur, historie og samfunnsliv. På ulikt vis har den hatt nære bånd til konge, statsmakt og andre myndigheter. Den er likevel ikke identisk med folkefellesskapet, men er et særegent fellesskap bygd på dåpen og troen. Den norske kirke må forstås som et trossamfunn med en identitet som er forankret i dens eget trosgrunnlag.

3. En bekjennende kirke

Den norske kirke skal være en *bekjennende* kirke, som stadig sier ja til Gud Faderen som skaper, Jesus Kristus som frelser og Den Hellige Ånd som gir liv, samler og fornyer kirken. Kirken er satt til å vitne for alle mennesker om Guds vilje med verden og det enkelte menneskeliv, og om hvert enkelt menneskes uendelige verdi. Den er satt til å vitne om nåden og tilgivelsen som frelsen bringer, og om det håp for verden og den enkelte som er gitt i Jesu oppstandelse og i forventningen om at han kommer tilbake og gjør alle ting nye.

4. En misjonerende kirke

Den norske kirke skal være en *misjonerende* kirke, som ikke holder det gode budskap for seg selv, men i ord og gjerning vitner om det til andre. Dette gjør den fordi den er sendt av en Gud som er alle menneskers skaper, opprettholder og frelser. Den norske kirke er selv et resultat av at kristen tro og gudstjeneste ble brakt til vårt land. For kirken er det en forpliktelse å dele evangeliet om Jesus Kristus med alle mennesker både i vårt eget land og over hele verden, i ulike kulturer og sammenhenger. Kirken har del i Kristi eget oppdrag; å kalle mennesker til å la seg forsone med Gud og med hverandre, og til å bli døpt inn i den kristne kirke. I sin misjon vil kirken også lytte, og søke å møte alle mennesker og kulturer med respekt.

5. En tjenende kirke

Den norske kirke skal være en *tjenende* kirke, som ikke er til for sin egen skyld, men for menneskene i verden. Kirken er kalt til å lindre menneskelig nød, og særlig ha et øye for

de som kommer til kort i møte med samfunnets krav, og for de utstøtte og forfulgte. Kirken er kalt til å være et diakonalt fellesskap der mennesker gir omsorg og finner omsorg. Den norske kirke vil verne om enkeltmenneskets verdighet og kjempe for fred, rettferdighet og vern av skaperverket, både i vårt land og i verden for øvrig.

6. En åpen kirke

Den norske kirke skal være en *åpen* kirke, der mennesker med ulik bakgrunn og i ulike livssituasjoner kan kjenne seg hjemme med alle slags spørsmål og livsproblemer. Kirken skal romme menneskelivets mangfold i hverdag og fest og være åpen for ulike kunst- og kulturuttrykk. Åpenhet innebærer også et ønske om å stå i dialog med det øvrige samfunns- og kulturlivet og med andre religioner og livssyn.

B. FELLESKAP OG ORGANISASJON

7. Gudstjenesten

I gudstjenesten samles kirken som lokalt fellesskap. I menighetens samling om evangeliet, om dåpen og om nattverden finner kirken sitt grunnleggende uttrykk.* Dette skjer i høymessen som menighetens hovedsamling, men også i andre typer gudstjenester, ved gravferd og vigsel, og i forbindelse med friere møteformer. I gudstjenestens fellesskap har de øvrige sider ved kirkens liv sin basis. Her skal mennesker hente hjelp til å bekjenne sin tro og styrke til å leve som kristne. Et slikt fellesskap er en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke i lokalsamfunnet.

*Jfr. Confessio Augustana, artikkel VII: "Men kirken er forsamlingen av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett."

8. Dåp og medlemskap

Den enkelte blir medlem av kirken og i menighetens fellesskap gjennom å bli døpt i den treenige Guds navn, enten det skjer som barn eller voksen. Den norske kirke vil ta alle som er blitt døpt inn i kirken på alvor som en del av sitt fellesskap, men respekterer også den enkeltes rett til å melde seg ut. Den som er døpt i en annen kristen kirke, behøver ikke å døpes på nytt for å melde seg inn i Den norske kirke.

9. Trosopplæring

Dåp forutsetter at de dømte gis opplæring i den kristne tro. Tidligere var viktige sider ved denne opplæring ivaretatt av skolens undervisning i kristendomskunnskap. I samarbeid med foreldre og faddere må kirken i dag selv ta ansvar for trosopplæring for barn, unge og voksne. En trosopplæring med bredt nedslag blant kirkens medlemmer er av avgjørende betydning for å opprettholde Den norske kirke som folkekirke.

10. Medlemskap og deltakelse

I Den norske kirke er det store variasjoner i kirkemedlemmenes forhold til kristen tro og til deltakelse og engasjement i forhold til kirken. Bare et mindretall av kirkemedlemmene går regelmessig til gudstjeneste, og mange kirkemedlemmer går sjelden eller aldri til nattverd. Den norske kirke vil bekrefte og ivareta alle sine dømte som fullverdige medlemmer, samtidig som den vil legge til rette for og utfordre til en dypere involvering i kirkens tro og gudstjenesteliv.

11. Et mangfoldig fellesskap

Med basis i den samme dåp og den samme tro er kirken et stort og mangfoldig fellesskap. Den norske kirke ønsker på lik linje å gi rom for menn og kvinner, gamle og unge, mennesker i ulike familiesituasjoner, med ulike etnisk tilhørighet og språklig bakgrunn, ulike seksuelle identiteter, ulike politiske standpunkt, med ulike sosiale posisjoner, forskjellige funksjonshemninger og begrensninger osv. Det er en særlig utfordring å ta barn og unge på alvor som fullverdige medlemmer av menighetens fellesskap.

12. Medarbeiderskap

Alle kirkens medlemmer har et medansvar for sin kirke og er omfattet av Guds kall til tjeneste. Den norske kirke vil legge til rette for frivillig medarbeiderskap i menighetenes arbeid fra flest mulig av kirkens medlemmer, slik at alle kan bruke sine gaver og anlegg til glede for fellesskapet. Samtidig vil kirken oppmuntre sine medlemmer til å leve som kristne i hverdagslivet i hjem og samfunn.

13. Særlige tjenester

I kirken har noen fått overdratt særlige oppgaver til fellesskapets beste. En grunnleggende rolle i den lokale menighet har prestens tjeneste med å forkynne Ordet og forvalte sakramentene. Andre tjenester som diakoner, kateketer og kirkemusikere har fått et særlig ansvar for andre viktige sider ved menighetens liv. Praktiske og administrative ledelses- og støttefunksjoner er av avgjørende betydning for en velfungerende kirke. Biskopene har ansvar for å føre tilsyn med menigheter og ansatte. Som arbeidsgiver ønsker kirken å ta vare på sine ansatte i et godt arbeidsmiljø og søker å skape et fruktbart samvirke mellom ansatte og frivillige medarbeidere.

14. Soknet og andre menighetsformer

Soknet er den grunnleggende enhet i Den norske kirke. Gjennom soknestrukturen er menighetene i hovedsak geografisk basert. Som hovedregel er kirkemedlemmene som er bosatt i soknet medlemmer i vedkommende menighet. Soknemenigheten vil fortsatt være den viktigste menighetsform i Den norske kirke. Gjennom denne strukturen sikres et kirkelig nærvær i alle lokalsamfunn i landet og menighetene gis en klar tilknytning til lokalsamfunnet. Døvemenighetene er kategorialmenigheter for en bestemt gruppe kirkemedlemmer innenfor et distrikt. I den senere tid er det mange steder blitt dannet nye typer menighetsfellesskap. Noen av disse er dannet innenfor rammen av den etablerte menighetsstruktur, andre utenfor denne, men ser seg selv som en del av Den norske kirke. Blant annet endrede samfunnsforhold vil i tiden som kommer gjøre det nødvendig å tenke mer fleksibelt om menighetsformer i Den norske kirke.

15. Kirkelig tjeneste for mennesker i bestemte livssituasjoner

Mange kirkemedlemmer er i faser av livet ikke i stand til å benytte seg av lokalmenighetens tilbud. For Den norske kirke er det viktig å sørge for kirkelig betjening og fellesskap for mennesker i bestemte livssituasjoner. Det skjer bl.a. gjennom feltprestekorpset og sjømannskirkene, og gjennom kirkelig betjening ved sykehus, sykehjem, i fengsler og for studenter. Den norske kirke respekterer den rett medlemmer av andre tros- og livssynssamfunn har til en tilsvarende betjening, og vil samarbeide om dette der det er naturlig.

16. Kirkebygget

I ethvert sokn skal det finnes en kirke der den lokale menighet regelmessig feirer gudstjeneste. Gamle og nye kirkebygg er uttrykk for kirkens troshistorie og for menneskelig livserfaring fra ulike tider. Kirkene er steder der evangeliet tolkes og forkynnes på nytt, også ved hjelp av ulike kunstarter og kulturelle uttrykk. Kirken vil ivareta kirkebyggene som "hellige rom" på en måte som åpner kirken for dagens

mennesker. Mange føler en nær tilknytning til sitt lokale kirkehus. Også kirkegården er viktig for lokal kirkelig identitet. Kirken ønsker at denne tilhørigheten skal styrkes og videreføres. Det forutsetter bl.a. at det legges til rette for bygging av nye kirker når bosettingsmønstrene endres.

17. Ulike nivåer i kirkens organisasjon

Den norske kirke forstår sine menigheter som deler av, avhengige av og forpliktet på et større fellesskap. Den enkelte menighet er en del av Den norske kirke som kirkesamfunn med dens ordninger og ulike organisatoriske nivåer. Menighetsrådet, valgt av kirkens medlemmer, er soknets basisorgan. Dets grunnleggende oppgave er å vekke og nære det kristelige liv i soknet. I kommuner med flere sokn ivaretas administrative og økonomiske oppgaver av fellesrådet. Alle menigheter hører til i et prosti og i et bispedømme og står under tilsyn av en biskop. Den grunnleggende formålsbestemmelsen for menighetsrådets virksomhet gjenfinnes i bispedømmerådets oppgaver regionalt og i Kirkemøtets nasjonalt. I tillegg har disse organene samordningsansvar i kirken. Kirkemøtet er Den norske kirkes øverste representative organ. Kirkerådet er Kirkemøtets utøvende organ. I Den norske kirke har biskopene, hver for seg og som bispemøte, et særlig ansvar for å bevare enheten og samholdet i kirken, ikke minst å verge om kirkens enhet i tro og bekjennelse. Innenfor rammen av statskirkeordningen er det rettslige grunnlaget for kirkens ordninger og styreform, både lokalt og nasjonalt, gitt i grunnloven. Det innebærer at statlige organer; Kongen (regjeringen), Stortinget og kirkedepartementet, har styringsoppgaver i kirken.

18. Demokrati, samvirke og forpliktelse

Den norske kirke har en styringsstruktur basert på demokratiske valg av og blant kirkens medlemmer. Det er viktig at så mange som mulig av kirkens medlemmer tar ansvar gjennom å delta i kirkelige valg. Styringen av kirken skjer i et nært samvirke mellom valgte representanter og de som gjennom innvielse og ansettelse har fått ansvar for særskilte tjenester i kirken. De kirkelige rådsorganer har derfor representasjon også fra prester, biskoper og andre kirkelig ansatte. Som kirkelige organer må rådsorganene utføre sin oppgave på basis av den forståelse av kirken og dens oppdrag som er gitt i kirkens trosgrunnlag. Når statlige organer innenfor rammen av statskirkeordningen også har et styringsansvar i kirken, er dette kun legitimt når det skjer med respekt for kirkens identitet og trosgrunnlag og for å sette kirken i stand til å utføre sitt oppdrag.

19. Kirkeordning i endring

Den norske kirkes ordninger har gjennom historien vært i kontinuerlig forandring og utvikling. Ut fra en teologisk forståelse kan en kirkeordning utformes på ulike måter. Det grunnleggende kriterium for vurderingen av Den norske kirkes ordning må være om den i dagens situasjon ivaretar kirkens og menighetenes egenart og oppdrag, og om den er fleksibel nok til å møte skiftende utfordringer.

20. Frivillige kirkelige organisasjoner og institusjoner

Ved siden av den lovbestemte kirkestrukturen finnes det i Den norske kirke et omfattende frivillig arbeid. I mange menigheter finnes det en omfattende virksomhet i lokale grupper, foreninger og ved lokale bedehus. Institusjoner og landsomfattende organisasjoner for bl.a. barne- og ungdomsarbeid, misjon, utdanning, diakoni, kultur og retreat gjør en stor innsats på kirkens vegne både i vårt eget land og i andre deler av verden. Det arbeidet disse institusjonene og organisasjonene utfører, tilfører Den norske kirke engasjement og kompetanse og er vesentlig for at kirken skal kunne utføre sitt oppdrag. Det er derfor viktig at dette arbeidet får gode arbeidsbetingelser og at det får spille sammen med menighetene og kirkens offisielle organer på en god måte.

21. Mangfold av tradisjoner

Den norske kirke rommer et mangfold av tradisjoner innen fromhetsliv og teologi. Dette mangfold er en rikdom, samtidig som alle standpunkter og uttrykksformer må prøves på Den norske kirkes læregrunnlag. I en slik prøving har biskopene og Den norske kirkes lærenemnd et særlig ansvar. Ulike tradisjoner må gis rom for sitt særpreg og sine særlige anliggender, samtidig som de må kunne berike og utfordre hverandre. Ulike retninger bør behandle hverandre med respekt og med vilje til å lytte til hverandres anliggender. I mange tilfeller bør det gis rom for ulike tradisjoner og uttrykk innen samme menighet. I andre tilfelle bør det legges til rette for at ulike menigheter kan utvikle ulike særtrekk.

22. Den norske kirke og andre kirker

Den norske kirke skal arbeide for å virkeliggjøre kirkens enhet gjennom samtaler, samarbeid og avtaler om fellesskap med andre kirker, både i Norge og i andre land. Kristne av alle konfesjoner er velkommen til å delta i Den norske kirkes nattverdfeiring. Den norske kirke vil fortsette sin deltakelse i økumeniske organisasjoner og nettverk, både nasjonalt og internasjonalt.

C. FOLKEKIRKE OG SAMFUNN

23. Religions- og livssynsfrihet

I dag har Den norske kirke ikke lenger noe religiøst og livssynsmessig monopol. Mange nordmenn tilhører andre kristne kirkesamfunn, andre religions- eller livssynssamfunn, eller står utenfor ethvert religions- eller livssynssamfunn. Den norske kirke vil hevde religions- og livssynsfrihet som en grunnleggende menneskerett, både i Norge og i andre land. Den bekrefter enhvers rett til å selv å velge sin religiøse og livssynsmessige tilknytning, og til fritt å ytre seg om religiøse og livssynsmessige spørsmål. Den tar avstand fra alle former for diskriminering eller intoleranse på grunnlag av religiøs tilhørighet og overbevisning. Den norske kirke forutsetter at myndighetene behandler alle religiøse og livssynsmessige grupperinger likeverdig og rettferdig, og vil selv arbeide for å fremme gjensidig respekt og forståelse mellom ulike religions- og livssynssamfunn.

24. Den norske kirke som majoritetskirke

Selv om det norske samfunn i dag preges av økt religiøs og livssynsmessig pluralisme, er fortsatt en majoritet av befolkningen medlemmer av Den norske kirke. Den norske kirke preger folks liv i hverdag og fest, noe som bl.a. kommer til uttrykk gjennom den høye oppslutningen om dåp, konfirmasjon, vigsel og begravelse i kirkens regi. Den norske kirke vil arbeide for fortsatt å kunne være en kirke flertallet av det norske folk finner det naturlig å høre til i.

25. Kirken som forvalter av kultur og tradisjoner

Med sine lange røtter i norsk historie har Den norske kirke en viktig rolle som forvalter av tradisjoner og verdier i kultur og samfunnsnivå. Både lokalt og nasjonalt spiller kirkelige tradisjoner og seremonier en viktig rolle i mange sammenhenger. Den norske kirke forvalter en rekke kirkebygg av stor historisk og kulturell betydning. Dette er en posisjon Den norske kirke ønsker å forvalte med ansvar og ydmykhet, i troskap mot evangeliet og til beste for folk og samfunn. Samtidig vil den være åpen for og bidra til nyskaping og fornyelse av tradisjoner og kulturuttrykk.

26. Folkekirke som visjon

Ved siden av å beskrive faktiske forhold kan det å omtale Den norske kirke som folkekirke forstås som uttrykk for en visjon, for noe Den norske kirke ønsker å være. Slik forstått vil Den norske kirke være en kirke som ønsker å nå hele folket med sin tjeneste og sin forkynnelse av evangeliet. Som folkekirke vil den understreke sammenhengen mellom hverdagsliv og kristenliv. Den norske kirke ønsker å reflektere menneskelivet i sitt mangfold i sitt gudstjenesteliv og i sin øvrige virksomhet, og gi livshjelp og livstolkning. Den ønsker at kristen tro og livstolkning skal prege både hverdagsliv og fest. I de kirkelige ritualer tolkes livets store begivenheter i evangeliets lys. Samtidig erkjenner kirken menneskelivets ufullkommenhet og synd, og vil derfor forkynne behovet for oppgjør og omvendelse og muligheten for frelse og nytt liv.

27. Kirke og etnisitet

Den norske kirke ønsker ikke å forstå seg selv som folkekirke på en monopoliserende og ekskluderende måte. "Folk" og "kirke" er ikke sammenfallende størrelser. Å tilhøre Den norske kirke er ikke noen betingelse for å være et fullverdig medlem av det norske kultur- og folkefellesskap. Den norske kirkes rolle som folkekirke må heller ikke oppfattes som en begrensning til det norske i etnisk forstand. Gjennom historien har Den norske kirke dessverre blitt brukt som et redskap for etnisk undertrykkelse og assimilering, særlig overfor samene og romanifolket. Den norske kirke vil bekrefte ulike etniske gruppers rett til å bevare sitt særpreg, både i samfunnet og i kirken. I forhold til samene har dette gitt seg utslag i et arbeid for å styrke samisk kirkeliv, bl.a. gjennom opprettelsen av Samisk kirkeråd. I møte med innvandringen til det norske samfunnet ønsker Den norske kirke å være en kirke der mennesker med ulik etnisk og språklig bakgrunn kan finne sin plass.

28. Kirken og samfunnets verdier

Den norske kirke vil arbeide for at kristne verdier fortsatt skal spille en viktig rolle i samfunnsliv og samfunnsutvikling i Norge. I sin etiske og moralske veiledning og i sin diakoni vil kirken særlig hevde menneskelivets ukrenkelighet fra unnfangelse til naturlig død, fremme rettferdighet i økonomi og samfunnsliv, fremme verdier som verner ekteskap og familie, fremme fred og forsoning og kjempe for vern av skaperverket. Kirkens budskap bærer i seg elementer som både bekrefter og utfordrer samfunnet og dets kultur. I dagens situasjon er det særlig sider ved forbrukersamfunnets idealer og livsstil som utfordres av det kristne budskapet. I arbeidet med etiske og moralske spørsmål ønsker Den norske kirke å fremme dialog internt i kirken og å bygge allianser med andre aktører i kultur- og samfunnsliv. På samme måten som Den norske kirke har en kultur- og samfunnskritisk rolle, ønsker den selv å være lydhør for kritikk og korreksjon i forhold til hvordan den utfører sitt oppdrag.

29. Kirkens ansvar i et internasjonalt perspektiv

Den norske kirke er på samme tid en nasjonal kirke og en del av et internasjonalt fellesskap. Kirkens oppdrag og forpliktelser er derfor ikke begrenset til vårt eget land. Gjennom internasjonal misjon, diakoni og arbeid for fred, solidaritet, og menneskerettigheter ønsker den å virkeliggjøre kirkens oppdrag også utenfor Norges grenser, i nært samarbeid med partnerkirker og -organisasjoner. Den norske kirke vil la perspektiver og impulser fra den verdensvide kirke spille en viktig rolle både i menighetenes liv og i kirkens bidrag til norsk samfunnsliv og samfunnsdebatt.